

Dinu Lipatti. Prezentul unei legende

Colecția
Mari Pianiști

Great Pianists

DINU LIPATTI

PREZENTUL UNEI LEGENDE

Volum coordonat de Monica Lup

Volum realizat de:

PROIECT CO-FINANȚAT DE:

Parteneri:

instituție aflată
în subordinea:

MINISTERUL CULTURII

Proiect editorial coordonat de Monica Lup

Redactori: Gabriela Bejan, Benedicta Pavel

Tehnoredactor: Andreea Mitu

Copertă: Mirel Mihălăchescu

Imagine copertă: Dinu Lipatti, fotografie din colecția personală Monica Lup

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Dinu Lipatti: prezentul unei legende / vol. coord. de Monica Lup. –
București: Editura Universității Naționale de Muzică București, 2025

Conține bibliografie

ISBN 978-606-659-167-6

I. Lup, Monica (coord.)

78

929

© 2025 Toate drepturile rezervate.

Responsabilitatea privind copyrightul și conținutul materialului inclus în
acest volum revine exclusiv autorilor.

Proiectul nu reprezintă în mod necesar poziția Administrației Fondului
Cultural Național. AFCN nu este responsabilă de conținutul proiectului sau de
modul în care rezultatele proiectului pot fi folosite. Acestea sunt în întregime
responsabilitatea beneficiarului finanțării.

Editura Universității Naționale de Muzică București, 2025

Strada Știrbei Vodă 33

010102 București, România

Cuprins

✧ Prefață. Despre Dinu Lipatti la timpul prezent (Monica Lup).....	7
---	---

LIPATTI ÎN OGLINDA ARHIVELOR EUROPENE

✧ Colecția Dubois-Ferrière – Lipatti: contribuții la biografia și recepția postumă (Monica Lup).....	11
✧ „Dinu este un copil încântător, prea politicos, dar care desigur știe ce vrea și ce trebuie să facă” (Tutu Georgescu).....	51
✧ Dinu Lipatti în presa britanică (Ioana Voicu-Arnăuțoiu)	58
✧ Ținută sobră și sensibilitate rafinată: Lipatti și concertele sale de la Bruxelles (Maria Monica Bojin)	90

REPERTORIUL LUI DINU LIPATTI: ÎNTRE POVESTE ȘI REALITATE

✧ O perspectivă asupra profilului interpretativ prin prisma a patru repere ale repertoriului: Chopin, Bach, Mozart, Lipatti (Ștefan Costache)	98
✧ Dincolo de mituri: moștenirea lui Dinu Lipatti, în permanentă evoluție (Mark Ainley)	143

PERSPECTIVĂ ANALITICĂ

✧ Dansuri românești pentru două pianе (1943): despre folclorul reimaginat în creația lui Dinu Lipatti (Cristina Teodora Gârbea).....	168
✧ Summary. Dinu Lipatti. A Legend's Continuous Present	196

Prefață

Despre Dinu Lipatti la timpul prezent

Figura lui Dinu Lipatti continuă să reprezinte, la 75 de ani de la dispariția sa prematură, un reper de perfecțiune artistică care depășește granițele timpului și ale contextelor culturale. Într-un peisaj muzical ce a reevaluat constant contribuțiile pianistului român la arta interpretării, dar a adăugat și noi perspective asupra compozițiilor sale, se impune aducerea la zi a unor aspecte biografice și hermeneutice, bazate pe documente recent descoperite și pe abordări analitice actuale. Volumul *Dinu Lipatti. Prezentul unei legende* reunește contribuții semnate de cercetători și muzicologi care propun, fiecare dintr-un unghi propriu, o privire critică asupra moștenirii artistului, aducând în prim-plan nu doar aura simbolică a personalității sale, ci și realitatea complexă a destinului uman și profesional al unuia dintre cei mai importanți pianiști ai secolului XX.

Reevaluarea figurii lui Lipatti în conștiința publică și în discursul academic este un demers necesar, mai ales în contextul în care legenda sa – conturată prin înregistrări, mărturii și evocări – riscă adesea să se suprapună peste adevărul biografic. Cercetarea contemporană, beneficiind de accesul la arhive europene, la corespondență și cronici de epocă, oferă astăzi premisele unei înțelegeri nuanțate, ce restabilește echilibrul între mit și realitate. În această direcție, prezentul volum își propune să integreze datele istorice, perspectivele interpretative și noile contribuții documentare într-o

viziune coerentă și riguroasă, care afirmă actualitatea și, totodată, paradoxala realitate a unei legende... adevărate.

Studiul din deschiderea volumului, care se concentrează asupra colecției de documente donate de familia Dubois-Ferrière Bibliotecii din Geneva, aduce în prim-plan o relație fundamentală în ultimii ani ai vieții pianistului, cea dintre Dinu Lipatti și medicul său, dr. Henri Dubois-Ferrière. Analiza documentară și contextuală relevă nu doar dimensiunea profesională a acestei legături, ci și profunzimea umană a unei prietenii întemeiate pe respect, încredere și altruism. Cercetarea scoate la lumină documente de un interes particular ce aduc raze de lumină suplimentare asupra biografiei artistului, dar și asupra unor pagini puțin cunoscute din istoria muzicii românești. Totodată, textul oferă detalii esențiale despre geneza Fundației Dr. Henri Dubois-Ferrière – Dinu Lipatti, instituție care continuă până astăzi să unească simbolic medicina și muzica, într-o serie de proiecte de binefacere în beneficiul științei și, implicit, al umanității.

Textul semnat de soția dirijorului George Georgescu, Tutu Georgescu, consemnat olograf de un apropiat al său, păstrat în colecția Dubois-Ferrière și valorificat în acest volum prin amabilitatea doamnei Ioana Georgescu-Răileanu (fiica dirijorului), are o valoare documentară excepțională pentru reconstituirea contextului istoric și artistic în care s-a format și a evoluat Dinu Lipatti. Mărturia, redactată cu vervă narativă și cu luciditate analitică, oferă detalii prețioase despre turneul Filarmonicii din București în Germania (1940-1941), despre relația dintre Dinu Lipatti și dirijorul George Georgescu, dar și despre atmosfera socială și politică a epocii.

Ioana Voicu-Arnăuțoiu, prin studiul *Dinu Lipatti în presa britanică*, aduce în atenție o importantă latură a receptării internaționale a pianistului, prin cercetarea minuțioasă a cronicilor apărute între 1947 și 1950 în publicații de mare circulație. Imaginea lui Lipatti, construită de critica engleză, se conturează în jurul ideii de rafinament sonor, modestie și profunzime expresivă, elemente care îl impun ca o prezență singulară în peisajul concertistic european postbelic.

Reconstituind contextul belgian al turneelor pianistului, Maria Monica Bojin, în studiul *Ținută sobră și sensibilitate rafinată: Lipatti și concertele sale de la Bruxelles*, oferă o imagine coerentă a receptării sale în presa anilor 1946-1947. Analiza cronologică și stilistică scoate în evidență atributele care au consacrat interpretările lui Lipatti: echilibrul formal, sobrietatea expresiei și intensitatea emoțională – trăsături ce l-au impus drept un etalon al autenticității interpretative.

Ștefan Costache propune, în studiul *O perspectivă asupra profilului interpretativ prin prisma a patru repere ale repertoriului: Chopin, Bach, Mozart, Lipatti*, o privire de ansamblu a profilului interpretativ al pianistului, situându-l în contextul muzical european al epocii. Analiza detaliază structura stilistică și estetică a artei sale, relevând acea combinație de rigoare intelectuală și sensibilitate expresivă care a definit întreaga sa activitate. Textul accentuează permanența modelului lipattian, perceptibilă în interpretările contemporane și în reflecția critică actuală.

Contribuția semnată de canadianul Mark Ainley, *Dincolo de mituri: moștenirea lui Dinu Lipatti, în permanentă evoluție*, oferă o perspectivă documentată asupra carierei și a receptării pianistului, punând accent pe clarificarea unor aspecte adesea distorsionate de tradiția biografică: relația cu producătorul Walter Legge, intențiile discografice, selecția repertorială și impactul înregistrărilor realizate de Lipatti pentru casa de discuri Columbia. Articolul, tradus de Maria Monica Bojin, restituie imaginea unui artist capabil de o disciplină interioară exemplară, infirmând stereotipul fragilității fizice confundate cu vulnerabilitatea artistică.

În încheiere, studiul Cristinei Teodora Gârbea, dedicat Dansurilor românești pentru două pianе, oferă o analiză minuțioasă a limbajului folcloric stilizat în creația compozitorului, plasând această lucrare în continuitatea tradiției lui Enescu și Jora. Printr-o abordare analitică atentă la detaliile ritmice și armonice, autoarea demonstrează felul în care Lipatti asimilează și transformă materialul tradițional într-o expresie modernă, confirmând dubla sa vocație, de compozitor și interpret.

Privite împreună, aceste contribuții oferă o imagine plurivalentă a lui Dinu Lipatti. Volumul urmărește să reconstituie nu doar itinerariul biografic al pianistului, ci și rețeaua de relații umane și profesionale care i-au definit existența. Prin diversitatea unghiurilor de abordare – muzicologică, istorică, critică și documentară – se conturează un portret complex. Din perspectiva celor 75 de ani ce se împlinesc în 2025 de la moartea lui, Dinu Lipatti rămâne aceeași figură de referință a interpretării pianistice, cu o aură ce nu doar că nu se disipează odată cu trecerea timpului, ci, dimpotrivă, devine mai intensă. Evocarea sa nu aparține doar istoriei muzicii, ci și acelei istorii a valorilor care dau sens culturii. *Dinu Lipatti. Prezentul unei legende* este un gest de recunoștință și o contribuție comună a noastră, autori și cititori, la neuitarea acestui geniu.

*Monica Lup
București, 2025*